

U-jatkokirjelmä; Komission lisätalousarvioesitys nro 3 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2023

Eduskuntatunnus

U 65/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 3.7.2023 varainhoitovuotta 2023 koskevan lisätalousarvioesityksen nro 3 EU:n yleiseen talousarvioon (COM (2023) 406 final).

Varainhoitoasetuksen 44 artiklan mukaan komissio voi tehdä tuloperusteisia lisätalousarvioesityksiä, kun omia varoja ja muita tuloja koskevaa ennustetta tarkistetaan ajantasaisen talousennusteiden perusteella. Ottaen huomioon varainhoitoasetuksen säännökset tulopuoli ei substanssinsa puolesta edellyttäisi valtioneuvoston kannanottoa, mutta lisätalousarvioprosessin muotoseikat edellyttävät kuitenkin neuvostossa jäsenvaltioiden kannanottoa komission lisätalousarvioesitykseen.

Komission lisätalousarvioesitystä tullaan käsittelemään budjettikomiteassa. Lisätalousarvioesityksen kaikki kieliversiot julkaistaan alustavan tiedon mukaan heinäkuussa. Seuraavaksi asia on tarkoitus viedä Coreperiin, ja sen jälkeen neuvostoon tai neuvoston kirjalliseen menettelyyn, alustavan tiedon mukaan syyskuussa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä lisätalousarvioesityksen nro 3/2023.

Suomi pitää kuitenkin tärkeänä, että lisätalousarvioesityksen neuvostokäsittelyn yhteydessä arvioidaan mahdollisuudet kattaa menojen lisäystarpeet mahdollisimman pitkälti uudelleenkohdennuksin.

Sirusäädökseen liittyen, Suomi ei pidä tarpeellisenä komission ehdotusta kohdentamattoman liikkumavaran käyttöönotosta. Suomi korostaa tarvittaessa eri rahoitustarpeiden priorisointia ja mahdollisimman pitkälle rahoituksen uudelleenkohdentamista, jotta liikkumavaranakin käyttöä voidaan varata aidosti ennakoimattomiin menoihin.

(U 33/2022 vp). Suomi voisi kuitenkin hyväksyä liikkumavaran käyttöönoton, jos uudelleenkohdennukset eivät olisi mahdollisia.

Mikäli ehdotuksen sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, Suomi arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuuden.

Pääasiallinen sisältö

Komission antama lisätalousarvioesitys 3/2023 sisältää talousarvion tulopuolen viimeisimmät muutokset sekä tiettyjä menopuolen mukautuksia.

Tulot

Vakiintuneen käytännön mukaan komissio esittää unionin talousarvion rahoituksen tarkistamista uusimpien talousennusteiden perusteella, joista sovitaan jäsenvaltioiden kanssa ACOR (*Advisory Committee on Own Resources*) -ennustemenettelyssä.

Tarkistus koskee perinteisiä omia varoja (nykyisin käytännössä tuloteja) koskevia ennusteita, jotka tuloutetaan talousarvioon vuonna 2023, sekä ennusteita koskien kierrättämättömän muovipakkausjätteen määrää, sekä arvonlisävero (ALV)- ja bruttokansantulo (BKTL) -pohjia vuodelle 2023. Tässä lisätalousarvioesityksessä esitettävät ennustemuutokset vahvistettiin ACOR-kokouksessa 25. toukokuuta 2023.

Komission tuloennusteet perustuvat komission kevään 2023 talousennusteeseen, jossa EU-alueen kasvunäkymiä tarkistetaan hieman ylöspäin. EU:n talous kasvaa maltillisesti tänä ja ensi vuonna. Haastavasta kansainvälisestä ympäristöstä huolimatta EU:n talous on välttänyt taantuman ja osoittanut joustavuutensa mm. monipuolistamalla energialähteitään, lisäämällä investointeja kaasutoimitusten pullonkaulojen poistamiseksi ja lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä. Energian hinnan lasku, tarjontakapeikkojen helpottuminen ja vahvat työmarkkinat tukivat maltillista kasvua vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä. Komission ennusteen mukaan unionin talous kasvaa prosentin verran vuonna 2023 (komission talviennusteessa 2023 kasvu oli 0,8 prosenttia).

Vaikka keskeinen EU:n talouden skenaario ei ole muuttunut keväällä sitten komission talviennusteen, riskit heikompaan talouden näkymään ovat kasvaneet EU-alueella. Pohjainflaation jatkuminen korkealla tasolla on noussut keskeiseksi riskiksi EU:n taloudelle, samoin kuin monet EU:n ulkoiseen ympäristöön liittyvät tekijät liittyen mm. pankkisektorin turbulenssiin ja geopolittisen jännitteen kasvamiseen. Epävarmuutta EU:n talouden näkymiin aiheuttaa myös Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen Ukrainassa.

Verrattuna toukokuussa 2022 sovittuun omia varoja koskevaan ennusteeseen vuoden 2023 ennustetta on tarkistettu seuraavasti:

- Tullimaksujen määrän ennustetaan olevan 23 730,1 miljoonaa euroa (pois lukien jäsenvaltioille jäävä 25 prosentin kantopalkkio), joka on 9,9 prosenttia enemmän kuin vuoden 2023 talousarviossa.
- Unionin yhteenlasketun rajatun ALV-pohjan ennustetaan olevan 7 522 260 miljoonaa euroa, joka on 8,6 prosenttia enemmän kuin toukokuun 2022 ennusteessa.
- Kierrättämättömän muovipakkausjätteen määräksi ennustetaan 9 891 423,2 tonnia vuonna 2023. Tämä on 11,6 prosenttia enemmän verrattuna aiempaan ennusteeseen.
- EU:n BKTL-pohjaksi tälle vuodelle ennustetaan 16 883 807,9 miljoonaa euroa. Ennuste on 3,6 prosenttia korkeampi kuin toukokuun 2022 ennuste.

Vuoden 2022 viimeisen päivän (30.12.2022) valuuttakursseja on käytetty muunnettaessa ALV- ja BKTL –pohjat kansallisista valuutoista euroiksi.

Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) EU-eron yhteydessä on sovittu maksuosuudesta, jolla UK maksaa osuutensa maksamattomien sitoumusten ja muiden velvoitteiden (esim. toimielinten henkilöstön eläkemenojen) määrästä. UK:n maksuosuus (noin 12,43 prosenttia) määriteltiin vuosien 2014-2020 UK:n keskimääraisten omien varojen perusteella. UK:n maksuosuus, joka kirjataan osaksi EU:n talousarvion sekalaisia tuloja, on 9 062,2 milj. euroa vuonna 2023. UK:n maksuosuus vähentää jäsenvaltioiden maksuosuuksia unionin talousarvioon.

Sakot ja uhkasakot, jotka on maksettu 1.1.2023 – 31.5.2023, ovat yhteensä 690,5 miljoonaa euroa. Sakkojen ja uhkasakkojen määrä on 589,5 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 talousarviossa. Sekalaisina tuloina sakot ja uhkasakot vähentävät jäsenvaltioiden maksuja talousarvioon.

BKTL-perusteisella omalla varalla, joka peritään jäsenvaltioilta, rahoitetaan loppuosa talousarvion menoista, joita ei muilla omilla varoilla ja sekalaisilla tuloilla saada katettua. Muiden omien varojen ja sekaisten tulojen muutokset huomioiden tarvittavien BKTL-perusteisten omien varojen määrä on yhteensä 4 462,2 milj. euroa vähemmän kuin aiemmin on ennustettu. BKTL-perusteisten omien varojen määrän lasku laskee jäsenvaltioiden maksuosuutta talousarviosta.

Menot

Lisätalousarvioesityksen menopuoli koostuu lisäksi seuraavista elementeistä:

- *Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous: Eurooppalaisen sirusäädöksen* rahoituksesta päästiin poliittiseen sopuun 18.4.2023. Vuoden 2023 osalta tämä vaatii seuraavia muutoksia maksusitoumuksiin: lisätään 100 miljoonaa euroa *Digitaalinen Eurooppa* -ohjelmalle otsakkeen 1 liikkumavarasta ja siirretään 80 miljoonaa euroa Digitaalisesta Euroopasta *Horisontti Eurooppa* -ohjelman alle. Lisäksi komissio ehdottaa pientä takapainottamista sirusäädöksen rahoitukselle kehyskauden loppupuolelle, minkä seurauksena siruyhteisyritykseltä voitaisiin palauttaa 15,2 miljoonaa euroa maksusitoumuksia Horisontti Eurooppa –ohjelmalle.

Maksumäärärahojen nykyinen taso Digitaalinen Eurooppa ja Horisontti Eurooppa –ohjelmissa on komission näkemyksen mukaan riittävä, joten komissio ehdottaa maksumäärärahojen vähentämistä näiltä ohjelmilta 95,2 miljoonalla eurolla

- *Luonnonvarat ja ympäristö: Kestäviin kalastussopimuksiin* varattu varaus on tällä hetkellä 48,7 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 28,2 miljoonaa euroa maksuina. Tämä määrä on otettu varaukseen Unionin ja tiettyjen kolmansien maiden välisten vielä vahvistamattomien kalastussopimusten kattamiseksi. Unionin neuvottelut Marokon, Liberian ja Salomonsaarten kanssa ovat tilanteissa, että niitä ei tulla saamaan päätökseen tänä vuonna. Komissio ehdottaa, että näihin liittyviä varoja ei siten tarvitse enää pitää varauksessa vuoden 2023 osalta ja ne voidaan mitätöidä. Komission mukaan nämä mitätöidyt määrät olisivat sitoumusten osalta 45,3 miljoonaa euroa ja maksujen osalta 24,8 miljoonaa euroa. Komission tässä lisätalousarviossa esittämä kalastussopimuksia koskeva ehdotus johtaa siten otsakkeen 3 määrärahatasojen alenemiseen vastaavilla summilla vuoden 2023 talousarviossa.
- *Turvallisuus ja puolustus:* Komissio julkaisi 3.5.2023 uuden *puolustusteollisuuden ammunatarvikkeidentuotantoa koskevan asetusehdotuksen* (Act in Support of Ammunition Production, ASAP). ASAP-ehdotus sisältää 500 miljoonan euron rahoitusohjelman, jolla rahoitetaan tuotantokapasiteetin vahvistamista. Asetusehdotuksen taloudelliset vaikutukset ulottuvat sitoumusmäärärahojen osalta vuodesta 2023 vuoteen 2024 ja maksumäärärahojen osalta vuodesta 2023 vuoteen

2028. Komission ehdotuksen mukaan vuonna 2023 tarvittavat määrärahat (yhteensä 157 miljoonaa euroa sitoumuksina ja miljoona euroa maksuina) katettaisiin uudelleenkohdentamalla varoja *Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamista yhteistoiminnallisten hankintojen avulla koskevasta välineestä* (EDIRPA-väline), sillä otsakkeessa 5 (Turvallisuus ja puolustus) ei ole jäljellä liikkumavaraa. Määrärahat siirrettäisiin komission esityksen mukaan ensin ns. varaukseen asianmukaisille budjettilinjoille ja ne otettaisiin tosiasiallisesti käyttöön ainoastaan, mikäli ASAP-väline tulisi hyväksytyksi. EDIRPA-välineen lainsäädäntöprosessin viivästymisen vuoksi komissio esittää lisäksi maksuina 71 miljoonan euron vähennystä EDIRPA-välineen vuoden 2023 määrärahoihin.

- *EU:n yleinen hallinto*: Euroopan tietosuojavaltuutetun (EDPS) 2023 talousarviota ehdotetaan vahvistettavaksi sitoumuksina ja maksuina 81 857 eurolla toimitilakustannusten kattamiseksi. Kustannusten nousu (10,63 prosenttia) johtuu korkeasta inflaatiosta.

Lisätalousarvion kokonaisvaikutus olisi 54,8 miljoonan euron lisäys sitoumuksina ja 190,9 miljoonan euron vähennys maksuina.

Taulukko 1: Lisätalousarvioesitys 3/2023

(euroa, käyvin hinnoin)

Otsake	Ohjelma	Budjettilin- jat	Sitoumukset	Maksut
1 – Sisämarkkinat, inno- vointi ja digitaalitalous	Kansalaisturvallisuus yhteiskunnassa –klusteri	01 02 02 30	+15 200 000	0
	Digitaalitalous ja -teknologia, teolli- suus ja avaruusala -klusteri – siruyh- teisyritys	01 02 02 42	-15 200 000	-15 200 000
	Puolijohteet – siruyhteisyritys	02 04 06 11	+100 000 000	0
	Puolijohteet – siruyhteisyritys	02 04 06 11	-80 000 000	-80 000 000
	Digitaalitalous ja -teknologia, teolli- suus ja avaruusala -klusteri	01 02 02 40	+80 000 000	0
Yhteensä			+100 000 000	-95 200 000
3 - Luonnonvarat ja ym- päristö	Jaksotetut määrärahat	30 02 02	-45 265 000	-24 765 000
Yhteensä			-45 265 000	-24 765 000
5 – Turvallisuus ja puo- lustus	Puolustusteollisuuden vahvistamis- väline ja välineen tukimenot (ASAP)	13 01 05	p.m.*	p.m.*
		13 07 01	p.m.*	p.m.*
	Jaksotetut määrärahat ja jaksotta- mattomat määrärahat	30 02 02	-1 000 000	-1 000 000
		30 02 01	+1 000 000	+1 000 000
		30 02 02	-156 027 699	-71 000 000
30 02 02		+156 027 699	0	
Yhteensä			0	-71 000 000
7 – EU:n yleinen hallinto	Kiinteistöt (Tietosuojavaltuutettu (EDPS))	2 0 0	81 857	81 857
Yhteensä			81 857	81 857
OTSAKKEET YHTEENSÄ			54 816 857	-190 883 143

* Uuden budjettimomentin käyttöönotto, ei vielä määrärahaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 314 artikla ja Euratom 106 A artikla; erityinen lainsäätämisyhteistyö, määränemistö neuvostossa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046 unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (ns. varainhoitoasetus), 44 artikla.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Lisätalousarvio edellyttää neuvoston ja parlamentin käsittelyä. Euroopan parlamentissa komission ehdotuksen käsittelystä vastaa budjettivaliokunta, minkä jälkeen asiasta äänestetään täysistunnossa.

Kansallinen valmistelu

Tämä perusmuistio on käsitelty ja asia on sovitettu yhteen valtioneuvoston sisällä EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) –jaoston kirjallisessa menettelyssä 6.-7.7.2023.

Eduskuntakäsittely

Lisätalousarvioesityksellä nro 3/2023 ehdotetaan täydennettäväksi EU:n vuoden 2023 talousarviota, joka on eduskunnassa käsitelty U-asiana U 65/2022 vp. Lisätalousarvioesityksestä toimitetaan eduskunnalle selvitys tällä U-jatkokirjelmällä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Lisätalousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Lisätalousarvioesityksellä nro 3/2023 päivitetään omien varojen pohjia (ALV- ja BKTL-perusteiset omat varat, kierrättämättömän muovipakkausjätteen sekä perinteisten omien varojen määrä) ja Yhdistyneen kuningaskunnan maksuja vuoden 2023 talousarvion rahoittamiseksi. Lisäksi päivitetäisiin sekalaisia tuloja (lähinnä sakkotuloja) koskeva ennuste alkuvuoden toteutuman perusteella. Perinteisten omien varojen (käytännössä tulien), ALV-oman varan, kierrättämättömän muovipakkausjäte-oman varan ja sekalaisen tulojen määrä vuonna 2023 tulee olemaan suurempi kuin mitä vuonna 2022 ennustettiin. Tästä johtuen BKTL-oman varan osuus laskee vastaavasti ja jäsenvaltioiden maksuosuudet pienentyvät.

Lisäksi EU:n talousarvion menopuolella komissio ehdottaa lisäyksiä sitoumusmäärärahoihin yhteensä 54,8 miljoonaa euroa ja vähennyksiä maksumäärärahoihin 190,9 miljoonaa euroa.

Lisätalousarvioesityksen nro 3/2023 mukaan Suomen EU-maksut pienenisivät noin 106 miljoonaa euroa komission edellisestä lisätalousarvioesityksestä nro 2/2023 (annettu 12.4.2023), jolloin Suomen maksuosuus olisi 2 216 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komission asetusehdotuksesta Euroopan puolustusteollisuuden ampumatarvikkeiden tuotantokapasiteetin vahvistamiseksi (ASAP) on annettu eduskunnalle U-kirjelmä (U 15/2023 vp).

Komission antamasta ehdotuksesta Sirusäädös Euroopalle -paketiksi on annettu eduskunnalle U-kirjelmä (U 33/2022 vp).

Asiakirjat

COM(2023) 406 final (Lisätalousarvioesitys nro 3/2023)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Anna Hyvärinen, puh. +358 295 530 405, etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/428/2022

Liitteet

Viite